

Становище

От д-р Красимир Николов Митев, доцент в Юридическия факултет на ПУ "Паисий Хилендарски"

ОТНОСНО

материалите, представени за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“, обявен в ДВ, бр. 33 от 17 Април 2018 г. и интернет страницата на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски", за нуждите на катедрата по Гражданскоправни науки на Юридическия факултет по област на висше образование 3. *Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право).*

I. Общо представяне на получените материали.

Със заповед № Р33-2607/17.04.2018г. на Ректора на Пловдивския университет съм определен за член на научното жури в посочения по-горе конкурс.

За участие в него документи е подал един кандидат: д-р Георги Веселинов Ганчев, заемащ в момента длъжност главен асистент в ЮФ на Пловдивския университет.

Представеният от д-р Ганчев комплект от материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Георги Ганчев участва в конкурса с един монографичен труд („**Искова защита на индивидуалния интерес на потребителите**”). УИ” Паисий Хилендарски”. Пловдив. 2018, 232 с.) и четири статии („**Европейска процедура за искове с малък материален интерес при потребителските спорове**” – В: “Правото – традиции и перспективи”, Юбилейна научна конференция по повод на 25 години от създаването на ЮФ на ПУ “Паисий Хилендарски”, изд. Сиела Норма, 2018г., с. 190 – 203; „**Местната подсъдност по искове на потребителя**” – В: Сборник "Актуални проблеми на частното право", Научна конференция в памет на проф. д-р Траян Лялев, ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград, Правно-исторически факултет, УИ “Неофит Рилски”, Благоевград, 2015г., с. 49-57, ; „**Arbitration and consumer’s disputes at the complicated crossroad**”- In: Roth/Geistlinger

(eds), Yearbook on International Arbitration 2011, Vol. 2, NWV Vienna, „**Current development in setting aside of an arbitral award in Bulgaria**” – In: Roth/Geistlinger (eds), Yearbook on International Arbitration 2010, Vol. 1, NWV Vienna, p. 243-254.)

II. Обща характеристика на дейността на кандидата

Георги Ганчев завършва Юридическия факултет на СУ “Свети Климент Охридски” през 1996 г. През същата година, след конкурс, е назначен за асистент по гражданско процесуално право в Юридическия факултет на ПУ “Паисий Хилендарски”. Последователно заема длъжностите старши и главен асистент (какъвто е понастоящем). През академичната 2000 - 2001 г. преподава гражданско процесуално право и в Нов български университет в София. По време на работата си като асистент в Пловдивския университет работи с авторитетни учени в областта на гражданскопроцесуалното право (Анелия Мингова, Силви Чернев, Теодор Чипев, Огнян Стамболиев)

През 2001- 2002 г. специализира в Университета Paris-Lodron в Залцбург, Австрия. През 2005-2006 г. следва в Университета в Санкт Гален, Швейцария, като получава степен Executive master of European and International business law (EMBL-HSG). Участвал е множество семинари и конференции в страната и чужбина. Има публикации по гражданскопроцесуално право в периодични издания в страната и чужбина.

През 2015 г. Георги Ганчев защитава дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор по право” на тема “Субективно съединяване на искове”.

III. Характеристика на представените научни трудове

1. За участие в конкурса д-р Ганчев е представил книгата „**Искова защита на индивидуалния интерес на потребителите**” (УИ” Паисий Хилендарски”. Пловдив. 2018).

Неин предмет е защитата на правата на потребителите, получавана в рамките на исковия граждански процес. Защитата на потребителите през последните тридесет години е от постоянен интерес за законодателя, правната доктрина и съдебната практика. След последните изменения в Наредбата за единни държавни изисквания за придобиване на

висше образование по специалността „Право” юридическите факултети трябва да осигурят обучение по учебна дисциплина, посветена защитата на потребителите. Тези обстоятелства без съмнение правят изследването на д-р Ганчев актуално.

1.1. Изложението е структурирано в три глави, посветени на потребителската политика и понятието за потребител, способите за решаване на потребителски спорове и исковия граждански процес, когато страна по делото е потребител. В книгата са изследвани нормативната уредба, съдебната практика и доктрината (българска и чужда) по посочените теми.

Исходната позиция на автора при разглеждане на проблемите на исковата защита на потребителя, е че той е по-слабата страна в гражданското правоотношение, което трябва да рефлектира и върху уредбата на исковия граждански процес с участие на потребители. Следвайки тази линия той разглежда положението на физическото лице потребител като участник в гражданския процес, анализирайки уредбата и правейки предложения за подобряването ѝ.

Първата глава разглежда историческото развитие на политиката на защита на потребителите и нормативната уредба, създадена в нейно изпълнение в Европейския съюз и България. Във втората част на тази глава авторът изяснява понятието за потребител (и потребителски договор).

Във втората глава д-р Ганчев представя обща картина на способите за разрешаване на гражданскоправни спорове с участие на потребители като ги разделя на две групи – извънсъдебни и съдебни. Значително внимание е отделено на проблема за арбитражността на гражданскоправни спорове, когато страна по тях е потребител. Авторът разглежда практиката на Съда на Европейския съюз по този въпрос и актуалната българска нормативна уредба, правейки и предложения *de lege ferenda*. В тази глава е разгледана и съдебната защита на колективния интерес на потребителите (най- вече с цел да се разграничи от съдебната защита на индивидуалния интерес).

Същинската част от изследването на исковата защита на индивидуалния интерес на потребителите е съсредоточено в третата глава на съчинението. Основните въпроси, на които авторът се спира са подсъдността, характера на споровете с участие на потребител (с оглед делението на делата на граждански и търговски), предмета на тези спорове и проблемите на доказването, особеностите на субективното съединяване на искове и

защитата на индивидуалния интерес на потребителя от сдружение на потребителите. Обърнато е внимание на въпроси, които по-рядко са изследвани в специализираната гражданскопроцесуална литература, но са от значение за практиката, като въвеждане на съвременни технологии в съдопроизводството, съдебните такси и разноски. Главата завършва с предложение (и аргументи в тази насока на автора) за обособяване в процесуалния закон на особено исково производство, по реда на което да се разглеждат потребителски спорове.

1.2. Основните приноси моменти в книгата на д-р Георги Ганчев са следните:

- на първо място приносен характер има опитът да се представи цялостна картина на исковия граждански процес, образуван по почин на физическо лице, с предмет правоотношение, в което то има качеството потребител;
- анализът на проблема за арбитражността на гражданскоправни спорове с участие на потребители (с. 58-78);
- анализът на характера на делата с участие на потребители като граждански или търговски (с. 108-112);
- анализът на чл. 113 ГПК (127-162);
- анализът на проблемите в материята на доказването при гражданскоправни спорове с участие на потребители и предложенията за облекчаване на правилата за доказателствената тежест в полза на потребителя (с. 176-180);
- анализът на процесуалната субституция с участие на потребители (с. 139 -144);
- обосноваването на необходимостта от въвеждане на особено исково производство за разглеждане на гражданскоправни спорове с участие на потребители(с.208-219).

1.3. Към монографията могат да се направят следните критични бележки и препоръки.

1.3.1. На няколко места(напр. с. 180) авторът намира за нужно да запознае читателя с обстоятелства от личния си опит в изследваната материя като например кореспонденция със съдии и народни представители. Струва ми се, че тези части от изложението не са подходящи за научно съчинение, в което разглежданата материя трябва да се изложи безпристрастно.

Доктор Ганчев често си служи с буквално възпроизвеждане на цитати от други автори, от нормативна уредба или от съдебни актове, вмъквайки ги в изложението, като понякога на отделни страници те предобладават над авторския текст(с. 132-133). Подобен

подход е оправдан, когато се цели да се представи оригиналният изказ на цитираното съчинение, нормативен или съдебен акт, за да бъде анализиран езикът на възпроизведената част. В противен случай, за да не се обременява изложението и за да не стане твърде описателно, е достатъчно в бележка под линия да се посочи източникът на информацията.

Авторът е привърженик на оформлението на текста чрез използване на различни шрифтове, най-вече **“bold”**. Подобен подход вероятно цели да застрои вниманието на читателя към определени части от изложението. На места текстът в **„bold”** обаче конкурира нормалния шрифт на страницата (напр. с. 175). За да постигне своите цели ми се струва, че особеният шрифт трябва да се използва по-пестеливо, тъй като прекомерното му използване по-скоро затруднява читателя, вместо да го ориентира в изложената материя.

Отчитайки, че горните бележи касаят авторски предпочитания към стила, все пак мисля, че съчинението би спечелило без тези стилистични похвати или при по-умереното им използване.

1.3.2. Струва ми се, че тезата на автора, че поправката и замяната на потребителска стока, която не съответства на договора, зависят от търговеца и не могат да му бъдат наложени (с. 118), не е точна. Самият той посочва, че рекламацията е право на потребителя. Ако обаче реализацията на това право е предоставена изцяло на усмотрението на длъжника–търговец, не би могло да се говори за същинско субективно право.

Член 112 ЗЗП предвижда, че потребителят има право да поиска поправка (ремонт) или замяна на потребителската стока, когато тя не съответства на договора. Член 113 пък гласи, че купувачът е длъжен да приведе стоката в съответствие с договора. Тези права на потребителя по същество са идентични с правата, които купувачът на дефектна стока има по режима на Закона за задълженията и договорите (чл. 193 и сл.), а именно да поиска поправка или замяна на вещта, намаление на цената или разваляне на договора. Разликата в двата режима, е в това, че ЗЗП, следвайки Директива 99/44/ЕО относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции, предвижда поредност при упражняване на правата, докато ЗЗД предоставя избора между тях на купувача. Купувачът-потребител не може веднага да развали договора или да иска намаление на цената, а едва след като исканията му за поправка или замяна не бъдат удовлетворени. Това обаче не означава, че, ако той предпочита, не може да претендира за поправка или

замяна, дори и след изтичане на срока по чл.114, ал. 2 ЗЗП. Доводът, че е трудно на търговеца да се наложи по съдебен ред изпълнение на тези задължения, има по-скоро житейски характер. Българското законодателство предвижда правила за принудително изпълнение и на непарични престации (чл. 521 – 529 ГПК).

1.3.3. В монографията д-р Ганчев развива тезите си, стъпвайки на разбирането, че потребителят е по-слабата страна в правоотношението с търговеца. Тази постановка, приета в материалното гражданско право, авторът пренася на плоскостта на процесуалното право. Ще си позволя да поспоря с универсалността на този подход.

Основанието за предвиждане на специални закрилни норми за потребителите в гражданските правотношения наистина се гради на това, че тези лица са считани за по-слаба страна в сравнение със своя контрагент. Тази „слабост” се дължи на обстоятелството, че те нямат опита, знанията и икономическите възможности на другата страна (търговеца), поради което в по-малка (или никаква) степен могат да влияят върху съдържанието на правоотношението. Обикновено става въпрос за масови, еднотипни договори, сключвани от търговците с множество лица, поради което те не са склонни да преговарят по техните клаузи, тъй като могат да си позволят да не сключат договор с отделен потребител. Често потребителят няма и избор, тъй като търговците използват сходни договорни условия, а някои от тях имат и монопол на пазара.

Не съм убеден, че логиката на този модел на потребителска защита може изцяло и във всеки случай да бъде пренесена на плоскостта на процесуалното право. Прилагането му има основание например при т. нар. процесуални договори (като договаряне на арбитраж или местна подсъдност), но не и при самата уредба на исковото производство като динамичен фактически състав. Осъществяването на процесуални действия в съд е специализирана дейност, която поначало се върши не от страните по спора, а от квалифицирани лица – процесуални представители с юридическо образование. Това обстоятелство до голяма степен заличава дисбаланса (съществуващ в материалното гражданско право), породен от различния опит, знания и достъп до информация на търговеца и потребителя. Поради това мисля, че предложението на д-р Ганчев за обособяване на особено исково производство за решаване на потребителски дела се нуждае от известно концептуално доизбистряне. Самият той предлага два възможни подхода при въвеждане на това производство. Първият се опира на качеството на страната

като потребител, а вторият – на размера на материалния интерес по делото. При втория подход (към който авторът изказва предпочитания) от една страна в обхвата на производството ще са не само потребителските спорове, но от друга извън него ще останат някои от тях. Така вероятно отделни потребители (например купувачи на вещи на висока стойност като леки автомобили, скъпа техника, бижута и др. под.) няма да могат да се ползват от това производство, макар за тях да се прилагат материалноправните норми на потребителското право. Основната идея на едно особено исково производство за дела с малък имуществен интерес е да се облекчи финансовата тежест (за да се насърчат страните да търсят защита на правата си) и да се опрости производството (тъй като малкият имуществен интерес предполага по-пестеливо използване на ресурсите на съда и страните). Логиката на подобно производство няма да е основана на „слабостта” на една от страните, включително икономическа, тъй като не нейното имотното състояние, а интересът по делото е критерий за обособяването му¹.

1.3.4. Изложените критични бележки и препоръки не накърняват общата положителна оценка за монографията на д-р Ганчев. Направеният анализ и предложения в нея свидетелстват за познанията на автора и способността му да провежда научни и научно-приложни изследвания в областта на гражданскопроцесуалното право и предпочитанията му да работи по актуални или малко изследвани проблеми.

2.1. Освен с монографично съчинение д-р Ганчев участва в конкурса за доцент с четири статии. Анализът на проблемите и направените изводи в три от тях („Местната подсъдност по искове на потребителя”, „Европейска процедура за искове с малък материален интерес при потребителските спорове”, „Arbitration and consumer’s disputes at the complicated crossroad”) са доразвити и залегнали в представеното монографично съчинение.

В статията „Current development in setting aside of an arbitral award in Bulgaria” д-р Ганчев разглежда и анализира правилата на Закона за международния търговски арбитраж за отмяна на арбитражни решения и практиката на Върховния касационен съд по тях.

IV. Заключение

¹¹ В Гражданския процесуален кодекс има правила (чл. 83), насочени към облекчаване на финансовите тежести, свързани с гражданските дела, за определени физически лица .

Според чл. 24 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (в редакцията преди измененията, обнародвани в ДВ, бр. 30, 2018 г, приложима към настоящия конкурс съгласно § 40), кандидатите за заемане на академичната длъжност доцент трябва да са придобили научна степен „доктор”, не по-малко от две години да са заемали длъжност асистент или главен асистент и да са представили монографичен труд, които не повтаря дисертационния труд на кандидата. Кандидатурата на д-р Ганчев изпълнява тези условия. Налице са и изискванията на чл. 65 от Правилника за развитие на академичния състав в Пловдивския университет.

Представеното монографично съчинение е актуално изследване, съдържащо научни и научно приложни приноси.

Георги Ганчев е дългогодишен преподавател по гражданско процесуално право с отлична репутация сред студентите. Той има специализации в чужбина (Австрия, Швейцария) и научни публикации в авторитетни чуждестранни издания (Yearbook on International Arbitration). Доктор Ганчев е и адвокат с разнообразна практика, която успешно съчетава с преподавателската си дейност.

С оглед на изложеното препоръчвам на научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Юридическия факултет на Пловдивския университет за избор на д-р Георги Веселинов Ганчев на академична длъжност „доцент” в Юридическия факултет на ПУ” Паисий Хилендарски” по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право).

17.08.2018 г.

Подпис:

Красимир Митев